

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 L.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, szeptember 17.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesérelkek: A reichenai titok.
A német császár és a dunai román hajók.
Az angol miniszterelnök rőpirata.
A török-bolgár háború küszöbén.
Megtorlás a budapesti tűzkatasztrófiáért.
Megszökött városi tisztviselő.
A magyar építéset.
A politikai válság.
Tűz a Szabadság-téren.
Fischer Miklós meghalt.
Aradmegyei lelkész Amerikában.
Tárcs: A Marie barátnője. Irta: Malonyay D.
Csarnok: Fa, aminek lelke van. Irta: Szinéri György.

A reichenai titok.

Budapest, szeptember 16.

(Saját tudósítónktól.) Két esemény emelkedik ki a válság mai zürzavarából.

Az egyik: Széll Kálmán reichenai utazása, a melynek szinte pártkülönbség nélkül nagy fontosságot tulajdonítanak, habár nem tartják valószínűnek, hogy Széll elvállalná a kabinetalakítást. Bizonyosnak tartják azonban azt, hogy Széllnek megbízatása van a parlamenti rend helyreállításának előmozdítása érdekében. Azt hiszik, hogy Széll a leendő miniszterelnök utját egyengeti, de nem tartják kizártnak azt sem, hogy Széll Kálmánt volt osztrák kollegái rábeszéljék a békének közvetlen közreműködésével való megteremtésére. A főérvök az, hogy Széllnek a közel jövőben már azért is kedvezőbb a helyzete, mert

a kereskedelmi és vámszerződést ő tárgyalta le Körberrel és könnyebben volna az keresztülvihető, ha a tárgyaló felek maguk állanak a parlamenti tárgyalás élén. Azonkívül — úgy mondják — ismerik békitő egyéniségét, a mely most kiválóan alkalmas volna a béke megteremtésére.

A *Zeit* arról értesül, hogy Széll Kálmán a királyi kihallgatáson egész határozott megbízást kapott a koronától s vállalkozott is arra, hogy a válság megoldásában közre fog működni.

Tudvalévő — közli az idézett lap, — hogy a kibontakozás lehetőségének egyik főakadálya az, hogy Ausztriában rossz szemmel nézik a magyar nemzeti követeléseket és azoknak érvényesülését minden áron iparkodnak megakadályozni. Széll Kálmán ezzel szemben vállalkozott arra, hogy meggyőzi Körbert és az osztrák közvéleményt arról, hogy bizonyos engedékenység a nemzeti követelések irányában nem sérti Ausztria érdekeit.

Arról, hogy vajjon hajlandó volna-e Széll Kálmán újból a kormány élére állani, megoszlanak a vélemények. Széll Kálmán állítólag azt a feladatot tűzte maga elébe, hogy egyengetni fogja gróf Andrássy Gyula kormányalakítására az utat.

Mindazonáltal nem hiányzanak az oly kombinációk se, a melyek Széll Kálmán reaktiválását jelentik. A fővárosban tegnap a déli órákban oly hírek kaptak

szárnyra, hogy Széll Kálmán mint miniszterelnök tér haza Magyarországra Reichenauból. Ezen kombináció szerint a felség akként döntött, hogy Széll Kálmán folytassa ott, ahol abbahagyta: a *passzív rezisztenciánál*. A felség biztosítja ama engedményeket, amelyeket Széll és Fejérváry a képviselőház elé terjesztettek. Széll Kálmán pedig megkezdheti az ellenzék kiéheztetését.

A király ezzel a helyzetért való felelősséget az ellenzékre hárítja, de a maga személyét nem exponálja a harcban, amely alkotmányos felfogás szerint, a kormányt illeti meg.

Ennek a kombinációnak azonban elmentmond magának Széll Kálmánnak kijelentése, hogy semmi esetre se vállal kabinet alakításra megbízást. Másrészt azonban elképzelhetetlen lenne, hogy a passzív rezisztenciával, a mely egyszer már csődöt mondott, ép most próbálnának szerencsét.

A reichenai titok mellett sokat foglalkoztak Tisza István grófnak tegnapi nagyváradi beszéde és határozati javaslatával. Mind a kettő vegyes érzelmeket keltett a szabadelvűpártban. Kivéve a Tiszához legközelebb állókat, általában azt tartják, hogy a beszéd semmivel se járult hozzá a kibontakozás előkészítéséhez. A függetlenségi párt egyenesen ellene fordul és Tisza Istvánnak merev magatartását okolja a válság elodázása miatt, de főképen azért, hogy a válság már ed-

A Marie barátnője.

Irta: Malonyay Dezső.

Van Párisban egy rengeteg árucarnok: a Louvre. Szint' akkora, mint a mi parlamentünk, de nincs annyi tornya s nem is olyan aranyos és igen szolid áron, megbízható portókat árul benne vagy háromezer boltoslegény. Négy utcára szolgál, a néhai királyi palota mögött, aminek szintén Louvre a neve.

A csarnok ötemeletes. Azon az öt emeleten van ott minden, patkószegttől a százezer frankos gémánt ékszerig. Az egyik sarokban indus bálványok kuporognak, Visnu, Siva és a többi, tőszomszédjukban meg kazalszámra az esernyő; egy diszes teremben olyan bálí kötösök, amilyeneknél szebbet a tündérkirályné sem vihett volna Hamupipókének, a másik diszes teremben meg egész dombok vannak rakva munkás zubbonyokból; uradalom telnek a keleti szőnyegek árából, — hogy mennyi ott a gyönyörűen kopott oszlopos kába, a rubintosan ragyogó daghestán, a kalandosan rongyos tevezsán! Kissé odébb a korcsmapádimentumra való pokrócok. Akinek jegesmedve-bunda kell, kaphat s kaphat tigrisbőrt is, ha inkább arra vágyik. Ami kell s ami előkelően fölöséges, amit verejtéken keresett garasért akar vásárolni a szegény ember s amiért ezreseit szórhatja a tékozló.

Japán, Kína, India groteszk furcsaságai közt turkál ezer és ezer pazarlásra ingerelt kéz

porcellán, bronz, fa, elefántcsont, hassis-pipa, bérakiri, rém-álarc, fogpiszkáló, templomi füstölő, teásibrik, szősz daru, gyufatartó, harcipáncél, ébenfa szekrény, nádseprő, pergamen kígyó — ez a pazarlás legelmésőbb rafinérájával berendezett kísértőhelye.

Lépten-nyomon kínálja Évát az almával a kígyó, hogy azután Éváért menthetetlenül bűnbe essék Adám is!

A folyosókon járó hölgyek fölött, — mert, ó, hogy szeret vásárolni Eva! — ott libegnek az indiai és lionli selyemfelhők; mellettük, jobbra s balra a tömérdek brüsszeli és velencei csipke: és hogy semmi hujja ne maradjon az elkábulásnak: illatos a levegő, kéjesen ölelget, csiklandozza a pettyhűdt jóllakottságot, ingeríti a kielégíthetetlen étvágyat az illatszerez polcokról áradó ibolya, rózsá, viola, henna mimóza s akác szaga...

Van egy terem: ott menyasszonyi kelenyékét árulnak... Milyen fehér, milyen puha, milyen sok, — tán valami királykisasszonyé lesz? — hogy szaggat el életében annyitömrdek selyemharisnyát?!... Abban a nád kosárban meg együtt van, néhány frankért, ami a szegény leánynak kell, ha szerencséje akad s valami derék ember oltár elé vezet.

Szomszédban a gyerekekkelengye!
Istenkém! azok a kékszallagos parányi fehér cipellők!... Látja az ember, hogy indul majd a kis fia, mint próbálgatja a botorkáló első lépéseket!... Hát azok a csepp ingecskék!... Hogy p'heg majd benne a melle

s mi lessük, boldogan, hányat dobban a kis szive?...

Nem lehet azt elmondani, mi minden van ott. Es akad gazdája mindennek. A pénz csak úgy dül a pénztárosok asztalára s mintha nem is örülne neki senki, a pénztárosok meg se köszönik.

Es sajátságos, mintha mindannak, ami itt ilyen tulpazar bőséggel hever garmadában, csakugyan gazdája se lenne, mintha közprédára henteregne — és annyi, de annyi... Amint az a sok ember egymást tolja és viszi az áruval tetézt asztalok mellett, le-lesodornak a földre valamit, rugják, tapossák odébb s bizony le se hajlik utána senki. A holmi között pedig annyi kéz turkál.

Igy sodort egyszer engem is magával, éppen karácsony hetében a tömeg. Ott, ahol a keztyűt árulják, egy szép leány mellé kerültem. Dus szőke haja szinte ragyogott a nagy kalap alatt s én önkéntelenül is sóhajtottam:

— Milyen szép!

Rám tekintett, nem mosolyodott el, de látam, hogy nem is neheztel s én nékem jobban esett volna, ha azt veszem észre, hogy megneheztelt illetlenségemért.

Szegény leány! Milyen kár, hogy olyan szép. Tekintetében, abban az egy pillantásban benne volt egész sorsa: nem ismerlek, de megszólíthat, engem mindenki megszólíthat. És vagy kétszer rámtelített még s a szomszédteremben elvesztettem szem elől.

dig is olyan megoldást nem nyert, a minőnek a függetlenségi párt óhajtott.

A függetlenségi párt egyébként párt-értekezletre készül és nehezen várja Kossuth Ferenc hazaérkezését. Hir szerint Polonyi Géza sürgönyileg kérte Kossuthot, hogy siessen Budapestre és együtt beszéljék meg a párt teendőit a párt tekintélyesebb tagjaival.

Az optimista politikusoknak most már erős a reménye, hogy a megoldás rövidesen meg lesz és a héke újból helyre áll a parlamentben. Természetesen, erre nézve is sok függ attól a kérdéstől, a melyre eddig csak találgatásokkal felelnek: *Mi történt Reichenauban?*

A német császár és a dunai román hajók.

(Vilmos a „büszke magyarokról.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 16.

A német császár baranyai látogatásának érdekes, rendkívül jellemző epizódját közlik. Jellemzők ezek a német császárra, hogy mint fogja föl a magyarok gyámoltalanságát, a melylyel saját kereskedelmük és forgalmuk iránt viseltetnek.

A német császár kedden a *Sophia* gőzösön Mohácsról Prokopokra hajózott. Vilmos császár egyedül a parancsnoki hidra ment, hol Thaly Emil miniszteri tanácsossal hosszabb beszélgetést folytatott. Kitünő kedvben baranyamegyei kirándulásairól beszélve, azt mondta, hogy amikor idejön, mindig úgy érzi magát, mintha iskolai szünetre jönne ide.

Tájékozást szerzett magának az összes dunai folyam- és hajózási viszonyokról, kérdezősködve, mit remél Magyarország a Duna-Odera csatornától, melyet ő sürget. Majd kérdezősködött, hogy Németországból sok iparcikk megy-e a Dunára? Thaly feleletében rámutatott a német iparnak a császár közreműködésével Európa legmagasabb fejlődését mutató iparára, melynek elenyésző kis része jut a Dunára, mert az mind tengeren megy a keletre. A császár azt válaszolta, hogy ennek megváltoztatása érdekében is forszírozza a Duna Odera csatornát.

Beszélgetés közben egy román hajó haladt arra, mely a császár hajóját köszöntötte. A császár ezt észrevéve, a hajó származásáról kérdezősködött, mire Thaly megmagyarázta, hogy a Vaskapu szabályozása óta a román hajók a magyaroknak nagy konkurrenciát csinálnak, mert Szegedről Budapestre román hajók szállítanak gabonát és mivel adót nem fizetnek, olcsóbban szállíthatnak. A császár erre nevetve azt mondta

— *És a büszke magyarok ezt békén eltűrrik!*

Thaly a párisi szerződésre hivatkozott, a mely szerint a Duna szabad folyó és így mit sem tehet Magyarország az idegen hajótársaságok ellen.

Diákkorára visszaemlékezve, felemlítette a császár Bonnt, hol a Rajnán sok hajót és hajótársaságot látott és valamennyi prosperál. Nagyon meglepte a császárt, mikor hallotta, hogy a társaság egyszerre 320,000 koronát, vagy 25,000 lovat szállíthat a Dunán hajóparkjával. Beszélgetés közben a miniszteri tanácsos cilinderére mutatva, azt kérdezte a császár, hogy nem ismernek-e más kalapviselőt, mint ezt a „Angströhret”. A hajó már rég megérkezett Prokopokra, mikor a császár befejezte a beszélgetést, amely azt mutatja, hogy mennyire érdeklődik a Duna hajózási viszonyai iránt, amelyekről közvetlenül teljes tájékozást szerzett.

A nagy német császár nagyon megütődött azon, hogy a büszke magyarok eltűrrik a román hajók ilyen konkurrenciáját.

Az angol miniszterelnök röpirata.

(A kifüggetlített Chamberlain.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 16.

Hónapok óta folyik a harc a brit kabinetben az Angolország kereskedelmi politikájának új csapásokat kereső gyarmatminiszter s a konzervatívok pártja között. A szabad kereskedelmi rendszer az egyik oldalon, a védvamos politika a másikon: itt kompromisszumot kötni igazán nehéz. S a kezdetben csak akadémikus vitatkozás késhegyig menő, elkeseredett küzdelemmé fajult el. A kérdés most elérkezett a döntésig. Napok óta tanácskoznak az angol kormány tagjai — ahány miniszter, annyifele a különböző nézet! — s vagy Chamberlain, vagy

Balfour, a miniszterelnök ott marad az érvek fegyvereivel vívott porondon. Ha a népet kérdeznék meg, amely ösztönszerűen retteg minden reformtól, akkor Chamberlain politikai pályafutása mögé lehetne odatenni a keresztet. Tegnap módja volt neki alapos meggyőződést szereznie ebben az irányban. A külügyminisztérium helyiségében volt a minisztertanács. A Downing-Street tele volt néppel, amely feszült kíváncsisággal leste, mi történik. Mikor Balfour és Chamberlain — az eimaradhatlan orchideával a gomblyukában — megjelent, egyszerre csak kitört a tömeg elégtelensége. Füttyülés, ordítás hallatszott s ha a rendőrség nem tartja a hátát, hát igen különös dolgok történhetek volna.

Chamberlain, a még nem régiben ünnepeelt hatalmas minisztert kifüggetlente a londoni nép, — ez nem utolsó példája a földi nagyságok mulandóságának.

A konfliktus legújabb fordulatóról a következőket jelentik:

Balfour miniszterelnök röpiratot tesz közzé, a melyet megküldött minisztertársainak és a melyben az Anglia szabad kereskedelmére vonatkozó nézetét összegezi. A miniszterelnök kifejti, hogy az utolsó 50 év gazdasági reformatorai nem láthatták előre, hogy Anglia a szabad kereskedelmet vissza fogja utasítani, valamint hogy a kereskedelem kiterjedését sem láthatták teljesen előre. Balfour megegyed, hogy az angol-külkereskedelem gyarapodott. Ez a gyarapodás azonban Nagy-Británia lakossága gazdagságának növekedésével nem tartott lépést. A viszonylagos apadás nem elkerülhetetlen törvény következménye, hanem ellenséges tarifák következménye. E tekintetben tehát nem is látni jeleket a beállható javulásra nézve. Németország, Amerika és Franciaország nem mutatnak semmiféle ilyen irányú szándékot, míg a kevésbé fejlett védvamos országok, mint a melyenek Oroszország és Angolország önkormányzatu gyarmatai, alkalmilag avval foglalkoznak, hogy a vámnál védett érdekeiket megerősítsék. Balfour belátja a protekciónizmus hiányait, mire nézve számos részletet hoz fel és azt mondja, hogy Anglia kénytelen e tekintetben menedéket keresni és pedig csakis tárgyalások útján a helyett, hogy gazdasági elméletekre hivatkoznék, a melyekkel a külföldi nem-

Abban a teremben volt a gyerekek paradicsoma. Sip, dob, trombita, masinába fogott áriák, füttyülő és kattogó modony, fűrészelő gyárak, beszélő babák, zuhogó vizesések — és mindezekben csodálkozik ezer anya és ezer gyerek. Az egyik szólni se tud, csak kis lelke ott álmélkodik a szemében, hogy — azt, édes mamika, azt nekem! . . . A másik sikolt, megkönyörög, vagy a harmadik sir, hogy az, az a nagyon szép, az nem lehet az övé . . . Van a ki boldog, örül, dicsekszik és futni szeretne, hogy mindenkinek elmondja és mindenkinek azonnal, de azonnal megmutassa, amit neki vettek.

A gummibabák közelében ismét szép lányt láttam.

Egy ur lépett hozzá, mondott neki valamit, s ő akkor elpirulva, nagyon izgatottan éppen rá nézett és mintha hívott volna a szemével. Pedig nem nekem szólt az a tekintet. Mindenkinek. Védelemért könyörgött.

Az az ur udvariasan beszélt hozzá:

— Kérem, fogadja el a karomat.

O ha kan, reszkető hangon hebegte:

— Hisz én nem csináltam semmit! . . .

Kissé figyelni kezdék a jelenetre. Az az ur mosolyogva, valamivel erőlyesebben, hanem azért halkán mondta:

— Kérem, azonnal fogadja el a karomat!

Igy mentek karonfogvást az emeleti irodahelyiségek felé. Néhaányan követték őket; a leánynak éggett az arca s pihegett, mintha kergették volna.

Bementünk a napi biztos szobájába. Bebo-

csátottak engem is, nyilván azt hitték, hogy én is tanuskodni akarok.

Nem ritka-e ez. A szép leány lopott, a Louvre egyik titkos rendőre, az az ur rajtcsipte s most lehetőleg feltűnés nélkül kell eligazítani a dolgot. A titkos rendőr megkapja a maga esedékes percentjeit — s a Louvre ezuttal szerencsésebb. Különben is tíz-tizenöt százalék már eleve számítva van az árucarnok költségvetésében lopási károkra.

Egész üzletszerűen, éppen olyan közönyösen végzi ezt is a masina, mint ahogyan a pénz folyik lent az asztaliókokban. A formák azonban finomak, az árucarnok alkalmazottjai hidegen udvariasak még ilyen esetben is.

Egy kis fekete ur állott az íróasztal mellett Alig tekintett a leányra. A titkos rendőr halkán jelentett neki valamit, ő arra bólintott. Szegény leány, — már ekkor teli volt a szeme s csak kapkodva szedte a lélegzetet.

— Tessék előadni az eltulajdonított tárgyakat, — szólt a kis fekete ur, de már közben egyebet is csinált, egy nagy könyvben jegyeztetett.

— Nincs nálam semmi.

Senkise felelt neki. Hagyják, hadd küzködjék. Majd előadja!

— Igazán, kérem . . . Én nálam nincs semmi.

Es mutatta, hogy nincs a kezében semmi. Olyan boldogtalan, gyönge, formás kis kezei voltak. Ugyan mit tudhatna ő azokkal csinálni? . . .

— Eu nem csináltam semmit! . . .

Ránk nézett, mindenkire, bizonyítsuk. Istenem, no bizonyítsák, ugy-e, hogy ő igazán nem csinált semmit! Ereazzsók el innen, csak most az egyszer! . . .

Ha rajtuk mulott volna!

A rendőr lett türelmetlenebb s figyelmeztette, hogy kénytelen lenne megmotoztatni.

— De . . . Esküszöm . . .

— Tessék a kisasszonyt bevezetni a motozónához — szól a kis fekete ur és föl sem tekintett a nagy könyvből.

Ekkor szepagva rakta ki a zsebéből a lopott holmit a szép leány és könyörgött:

— Ugy-e nem bántanak engem? . . .

Ugy-e nem bántanak? Bocssánsanak el engem! . . . Itt van . . . Visszaadom . . .

Mindnyájan csodálkoztunk, hogy mennyi haszontalanság fért el a zsebében.

Egy gummi-baba, akorra mint a kisujjam, egy kis csengetyű, akkora, mint egy mogyoró, egy sip, egy pirosörbe kötött kis zsebnaptár, néháány ólomkatona, két porcellán babafej, hej nem is volt rajtuk . . .

A fekete ur a tolla végét az ajkához nyomva, némi érdeklődéssel kezdte ügyelni, ugy féldaltfordítva a fejét, hogy mi lesz még?

A szép leány előadta az utolsó darabot is a zsebéből: egy pár olyan pamutból kötött kék szalagos kis fehér cipőt. — Csomóba voltak gyürve, látszott rajtuk, hogy sokáig szorongatta a markában, amíg végre zsebre merte dugni.

— Mondja kérem, kisasszony, van önnek gyereke? — kérdezte tőle szeliden az a kis fekete ur.

zetek hitetlenül állnak szemben. Angliának kereskedelempolitikai csatlékeit kell alkalmaznia, a melyeket azok teljesen értenek. Az legyen Anglia első és legfontosabb célja, hogy szabaduljon azok kötelekek közül, a melyekbe magától gabalyodott. Hogy hogyan éljen újból megnyert szabadságával, másodrangu kérdés.

London, szeptember 16. A lapok utalnak arra, hogy Balfour röpirata Chamberlain kereskedelempolitikai javaslatait nem érinti és nem is tartalmaz utalást a birodalom összedőlésére, a mivel fenyegették. A Daily Graphic azt véli, hogy nem vonható kétségbe, hogy Chamberlain állása az országban jelentős rázkódást szenvedett. A Daily News másrészt azon nézetet van, hogy Balfour nyíltan Chamberlain politikája mellett foglalt állást.

A török-bolgár háború küszöbén.

(Ausztria-Magyarország tiltakozása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 16.

Hivatalos cáfolatok ellenére minden hír a török-bolgár háború kitörését jelenti. Azok a sűrű császárlátogatások, amelyek az utóbbi időben a diplomácia figyelmét oly nagy mértékben lefoglalták, a macedón bandák garázdálkodása, a török-bolgár érdekszférák összeütközése: ez mind a háború előkészítése volt, amely minden valószínűség szerint ki fog törni, egyelőre Törökország és Bulgária között.

A tegnapi nap folyamán az a hír is érkezett, hogy az osztrák-magyar birodalom is mozgósítja tengeri haderejének egy részét. Ezt a hírt demantálják ugyan, de azért, a mi késik, nem mulik. Valószínű, hogy nem akarnak a külügyminiszterek találkozásának, valamint az uralkodók entree-jének eléje vágni. Majd ha a császártalálkozások eseménye lezajlik, ha a külügyi képviselők formászerűen is megegyeznek a megindítandó akcióban, megindul majd a mozgósítás is. Egyelőre még a be nem avatkozás elve dominál a hatalmak közt, legalább bevalottan. De abban semmi kétség nincs, hogy arra az esetre, ha a háború a porta és Bulgária között csakugyan kitör, Európa

is lángba borul és olyan tűzvész keletkezik, melynek lokalizálása is nagyon nehéz dolog.

A legújabb táviratok ezek:

Szófia, szeptember 16.

A bolgár kormány a török csapatoknak, a határon való összpontosítása miatt a szófia, filippopolisi és szlivnai póttartalékosok hat osztályát, összesen 25,000 embert fegyvergyakorlatra hívott be. A kirkilissai szandzsákban a török hatóságok felszólították a görög családokat, hogy a bolgároktól különítsék el magukat. Ezt a bolgárok arra magyarázzák, hogy itt a törökök nagy vérengzésre készülnek.

London, szeptember 16.

A Times szófia levelezője azt táviratozza, hogy az osztrák-magyar konzul Petrov tábornok miniszterelnök előtt tiltakozott a bolgár lakosság harcias magatartása, a bandák táborzása és dinamitbombák készítése ellen. Vádolta a bolgár kormányt, hadsereget, hatóságokat és rendőrséget, hogy a bandákkal egyetértenek. Petrov tábornok azt felelte, hogy Bulgáriának nincs olyan hadserege, melylyel a felkelőket féken tarthatná.

Konstantinápoly, szept. 16.

A minisztertanács legutóbbi ülésén megjelent az orosz követség dragománja s a nagy vezérnek egy negyven oldalra terjedő emlékiratot nyújtott át, melyben meg vannak írva a borzalmas kegyetlenségek, melyeket török csapatok követtek el a kirkilissai szandzsákban a keresztény lakosság ellen. A dragomán a nagy követ nevében felhívta a nagyvezért, hogy azonnal intézkedjék, hogy a török csapatok feltelenkedése megszűnjék, mert a katonák célja nem egyéb, mint a keresztény lakosság rendszeres kiirtása. Massy angol ezredes, a kit az angol nagykövetség küldött ki Macedóniába a helyzet tanulmányozására, visszajött, mert a török hatóság nem engedte át az ország belséjébe menni. Massy ezredes rémes dolgokat jelentett a török csapatok kegyetlenségeiről. — Ugyanezt jelenti Howell, a Times török tudósítója is, akit tanulmányutjában a török hatóságok fenyegető magatartása akadályozott meg. Howell rettenetes dolgokat mond el a kirkilissai vérfürdőkről s a tapasztalt borzalmassá-

gok következtében most betegen fekszik Adrianápolyban.

Szófia, szeptember 16.

Ferdinánd bolgár fejedelem egy bizalmas emberét az európai udvarokhoz küldte, hogy az megmagyarázza Bulgária jelenlegi helyzetét és garanciákat kérjen a fejedelemség területi integritásának, az esetre, ha Törökországgal háborúba keverednek.

Belgrád, szeptember 16.

A török követség konstatálja, hogy az utóbbi napokban a határon bandákat szerveznek és fölfegyverezve átküldik azokat a határon. A múlt héten ötven főnyi csapat ment át s a kormánytól fejenként 120 frankot kaptak.

A nisi török konzul megerősíti ezt a jelentést.

Feti basa a szerb kormánynek jegyzéket küldött, amelyben bizonyítékokat szolgáltat az albánoknak a határon való üzemleiről. A bandák a török határőrséget megtámadták s a katonaságot agyonlőtték.

Megtorlás

a budapesti tűzkatasztróféért.

(A tüzelő főparancsnokot felfüggesztették.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 16.

A közvélemény, a mely a Párisi Aruház borzalmas katasztrófa után fölzdult a budapesti tüzelőtársaság s különösen annak gyámoltalan vezetője, a fehérköpönyeges Szcervovszky Szaniszló főparancsnok ellen, most elégtételt kapott. Budapest főpolgármestere Szcervovszkyt felfüggesztette állásától, a hova előreláthatóan nem is fog visszakerülni.

Lung György fővárosi tanácsos, amint lapunknak táviratozzák, ma terjesztette be a Párisi Nagy Aruház égése ügyében tartott vizsgálatról szóló jelentést. A jelentés egyes részeiben, a melyek a tűz keletkezésének okaival foglalkoznak, már nyilvánosságra kerültek.

Szenzációs azonban a jelentés azon része, a mely az elkövetett mulasztások megtorlására tesz javaslatot, a melyeket a főpolgármester már el is fogadott és végre is hajtott. E szerint a főpolgármester:

Szcervovszky Szaniszló tüzelő-főparancsnokot állásától felfüggesztette, fizetését egy harmadára szállította le, s hivatalának teendőivel Janicsék Andor tűzfelügyelőt bízta meg.

Planer Gyula kerületi mérnököt, a ki elmulasztotta a tüzelővizsgálatot teljesíteni s az épülettervek között nem tartotta az ugynevezett repülő lapokat, szintén felfüggesztette állásától.

Eszlár Sándor kerületi előjáró ellen, a ki a szükséges ellenőrzést elmulasztotta, a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot rendelte el.

Lung György tanácsos jelentése szerint a vizsgálat a Kerepesi-ut 38. számú Aruház építésére vonatkozóan konstatálta, hogy a jóváhagyott építési tervek szerint a kapubejáratot két erős falnak kellett volna alkotnia. Ezeket a falakat azonban sohasem építették meg. Ezért függesztették föl a VII. kerületi mérnököt.

Konstatálták, hogy a tüzelők későn érkeztek a tűzhöz. A hibás azonban itt sem a tüzelőtársaság, hanem a telefonos kisasszony. A vizsgálat ugyanis kiderítette, hogy a tűz közvetlen kitörése után több oldalról akarták a tüzelőtársaságot értesíteni,

Azt hiszem mindnyájan ezt akartuk kérdezni tőle.

— Nincs — felelt mohón, mintha ezzel is védene magát. — Igazán nincs, tessék megkérdezni akárkit . . .

— Mindent visszaadtam, most bocsásanak kérem. Esküszöm, soha többé nem jövök ide! soha! soha! Esküszöm!

— Szabad kérnem a nevét — kérdezte az a kis fekete ur.

— Jeanne.

— És? — kérdezte ismét az a kis fekete ur.

A szép leány nem felelt.

Nem volt más neve, csak egy: Jeanne.

— A lakása?

— Azt . . . Azt nem mondom meg. Kérem, én azt nem mondhatom meg . . . Mit szólnak azok . . . Azoknak is bajuk lenne . . .

— Sajnálom. Kénytelen leszek a kisasszonyt letartóztatni.

— Oh ne! Inkább megmondom. Kérem! Mindent megmondom . . . De ugye azoknak nem lesz semmi bántódásuk? A Hottel Bellan-gaban van a szállásom, a Saint Augustin-parton . . . Ezt a babát, meg a cipőt, mindent a Marienak akartam hazavinni! De ők nem tudják, esküszöm, ők nem tudják . . . El se fogadták volna tőlem, ha azt sejtik, hogy én ezt így . . .

— Ki az a Marie? — kérdezte ez a kis fekete ur.

— Marie az én barátnőm. Oh kérem, ne tessék azt hinni . . . Marie . . . Egy leány,

de azért . . . Marie reuelőnő volt . . . Most is, mindent megtesz, hogy ismét álláshoz jusson, de nem lehet, mert —

— Es a Marie gyermekének szánta ön ezeket a játékszereket? — kérdezte olyan szelíd apai hangon az a kis fekete ur, hogy szép leány csak bólintott:

— Igen . . .

A titkos rendőr is szelidebben nézett a szép leányra. Azt hiszem, ha sejtette volna az imént, hogy a Marie gyermekének kell az a néhány játékszert. — Istenbizonny . . . de hát a kötelesség!

Az a kis fekete ur is — nyilván azon tanakodott: már most a Marie gyermekének ki ad karácsonyi ajándékot?! hisz itt marad még a pamutból kötött kékszállagos kis fehér cipellő s a Marie gyermeke tán mezitláb van . . . De hát a kötelesség!

Annyi bizonyos, hogy a lopott holmit nem rakták vissza a szép lány zsebeibe.

— Azon feltétel alatt, hogy a kisasszony soha többé a Lavreba —

— Soha! soha! — ígérte a szép leány. — Oh! nem is mernék többé idejönni!

— Szolgáljon ez lecke gyanánt. A lakását följegyzem, figyelemmel kísérjük . . .

Oh, már akkor futott a szép leány.

Az ajtóban igazított azon a gyönyörű szőke haján, sebesen megtörölte a szemét s menekült.

de a kisasszony mindenkinek azt felelte: „Mással beszél.”

A VII. kerületi elüljárót, azért helyezték fegyelmi alá, mert az elüljárósági szolgálati utasítás 339. §-a alapján a köteles tűzvizsgálatot ennél a telepnél sohasem tartotta meg, holott ugyanabban a szakaszban van az a rendelkezés, hogy az elüljáró a tűzveszélyes üzletelepeket köteles legalább egyszer évenként a tűzoltó főparancsnok kirendeltje, a kerületi kapitányság és a kerületi kéményseprő jelenlétében megvizsgálni.

Az árutelepre kiadott iparigazolványok s különösen a robbanószerek árusítására adott engedély ügyére a vizsgáló tanácsos nem terjeszkedhetett ki, mert az erre vonatkozó akták a rendőrségnél vannak, amely büntetőjogi szempontból folytat vizsgálatot.

A vizsgálat súlyos adatokat talált arra, hogy az oltás és a mentés nem történt egyöntetűen és a vezetés nem volt tereszerű. Ez volt az oka Szczerbovszky megérdemelt fölfüggesztésének.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre választmánya e hó 17-én, csütörtökön este 9 órakor, több fontos tárgy elintézésére, ülést tart, a melyre a választmány tagjait ez uton is meghívja *Te deschi* Viktor elnök.

Megszökött városi tisztviselő.

(Egy számfejtő gyanus eltűnése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 16.

Szenzációs esemény foglalkoztatja Kassa városát. *Reichel* Károly városi számfejtő eddig ismeretlen okokból eltűnt. Az esetnek, mely gyanus körülményekkel kapcsolatos, következők a részletei:

Reichel Károly városi árvaszéki számfejtő augusztus hó 10-én négy heti szabadságot kapott, azzal a feltétellel, hogy ez idő alatt a számviteli vizsgát a fővárosban leteszi. A számfejtői állás ugyanis ehhez a képesítéshez van kötve s *Reichel*t, ki egyszerű irnok volt, csak úgy választották meg, hogy kötelezte magát a vizsga egy év alatt való letételére. Ez év szeptember havában járt le a záros határidő s hanem szerezte volna meg a képesítést, eddigi állásának elhagyása következett volna. A számviteli kurzus tanulmányaihoz persze pénz kellett s *Reichel* barátainak és tisztviselő társainak segítségéhez fordult, akik nagyobb összegű váltót zsráltak neki.

A fővárosból augusztus hó 20-án írta az utolsó levelet Kassára nejéhez s azóta hírt nem adott magáról. Az asszony aggódva férjeért, annak barátaihoz fordult, hogy kutassák ki, mit csinál az ura s mit jelent a hosszú, nyugtalanító hallgatás. De egy levélre sem érkezett válasz s *Reichel* ideiglenes budapesti lakásán sem tudtak róla semmit. Ott állítólag azt mondta, hogy visszautazik Kassára.

Ez idő alatt szabadságának ideje is letelt és semmi életiel sem érkezett róla. A városházán a tisztviselők úgy beszéltek, hogy Amerika felé vette útját s a hamburgi kikötőből nejéhez levél is érkezett volna, a melyben jelenti, hogy hajóra száll.

Reichel Károly, ki már régebb idő óta áll a város szolgálatában, mint rangjáról leköszönt tisztihelyettes lépett a városi hivatalba s díjak sorból emelkedett városi számfejtővé. Hosszu ideig az adóhivatalban irnokoskodott s a megüresedett számfejtői állásra a legutóbb feltéte-

lesen megválasztották. A feltételeit most kellett volna beváltania.

A titokzatos eltűnés okait egyelőre nem sejtik. Lehet, hogy a hátralékos vizsga, a melyet nem tudott megszerezni, késztette a távozásra, vagy az adósságok, más esetleges okokat azonban a megejtendő vizsgálat hivatott kideríteni. Az eltűnést kapcsolatosnak tartják a Kassán ismeretes *Horalek* panamával. Állítólag része lett volna a panamában, de ez egyelőre komoly hitelre nem számíthat. A szóbeszéd emlegette, hogy *Reichel* Károly *Pecher* Ágoston városi adóhivatali főnöktől 1000 koronát kért volna kölcsön s ezt a pénzt használta a szökésre.

Fischer Miklós meghalt.

(A Ráday-törvényszék egy bírójának.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 16.

Meghalt az aradi tipikus öreg urak egyik legérdekesebbje, az aradi törvényszéknek hosszú időn át volt bírójának: *Fischer* Miklós. Nemcsak az egyéniségének révén volt nevezetes, hanem a multja is azzá tette. *Fischer* Miklós egyik tagja volt a bíróságnak, a melyet a szegedi királyi biztos *Ráday* Gedeon mellé rendelték, rögtönítélő hatalommal.

Fischer Miklós ügyvéd, nyugalmazott törvényszéki bíró 1828-ban született, tehát hetvenöt éves kort ért el. 1848-ban *Soborsinban* megyei esküdt lett. A Bachkorszak alatt, 1850-ben *Borosjenőre* ment a járásbíróvához, majd később *Margitán*, *Biharmegyében* szolgabírói segéd, majd *Makón* szolgabíró lett. 1861-ben *Aradmegyében* újra megyei esküdt lett, majd törvényszéki bíró lett *Aradon*.

Mint törvényszéki bíró, tagja volt a *Segedre*, *Ráday* Gedeon királyi biztos mellé rendelt vészbírósnak. E bíróság elnöke *Bedrogi* István volt, aki később, mint az aradi törvényszék elnöke halt meg, tagjai voltak: *Kovács* János, a kit a nép *Táncos* *Kovácsnak* nevezett el s a ki három év előtt *Aradon* hunyt el, *Kovács* Zsigmond, *Fábián* László, most nyugalmazott főispán, *Fischer* Miklós; ügyésze pedig a bíróságnak *Edvi* *Illés* Károly, a híres büntető jogász, jegyzője pedig *Földes* János, most aradi törvényszéki bíró. A nevezetes bíróság tagjai közül most csak *Fábián* László, az ügyész, *Elvi* *Illés* Károly és a jegyző, *Földes* János élnek.

A szegedi bűnperek befejezése után visszajött *Aradra* a törvényszékhez. Körülbelül öt év előtt nyugalomba vonult, s azóta ügyvédi prakszist folytatott, a *Weitzer* János-utcában nyitván irodát.

Biráskodásának idejéből sok érdekes, kedves epizódot beszélnek. A legnevezetesebb ez: *Fabiny* *Teofilnek*, mint igazságügyminiszternek szokása volt, hogy minden bejelentés nélkül, váratlanul látogatta meg a bíróságokat, hogy így annyival biztosabb vizsgálatot tartsanak. Egy alkalommal ilyen váratlanul jött le az aradi törvényszékhez és ép *Fischer* Miklóshoz nyitott be.

Az öreg ur szokása szerint kis sipkával, csibukozva ült az íróasztalánál s alig pillantott föl, a mikor az igazságügyminiszter belépett.

— Mi tetszik? — kérdezte.

— A törvényszéki elnököt keresem.

— Az most nincs itt, — felelte *Fischer*, csak egy fél óra múlva jön. — Mi dolga van vele.

Erre *Fabiny* levetette az inkognitót.

— Én *Fabiny* *Teofil*, igazságügyminiszter vagyok.

Fischer egy csöppet se jött zavarba, hanem egész feszletlen nyájassággal így szólt:

— Jó reggelt, kegyelmes uram! Parancsoljon helyet foglalni . . .

Es a bíró meg az igazságügyminiszter kedélyesen diskurálgattak, míg az elnök megjött.

Fischernek öt leánya és egy fia volt, a fiu azonban még diák korában, *Hódmező-Vásárhelyen* öngyilkos lett a szerelem miatt. Leányai közül az egyik *Halászi* világosi aljárásbírónak, a másik *Frigyér* kapriorlai községi jegyzőnek a felesége.

Halálát, a mely ma délután három órakor, *Weitzer* János-utca 10. sz. lakásán következett be, rövid betegség előzte meg. A mult hét keddjén még *Nachtnébel* *Odönnél* ebédelt, *Ormos* Péter nyug. alispánnal és *Köller* János törvényszéki bíróval együtt. Azonban már az ebédnél sem érezte jól magát. *Ormos* hazakísérte, azután *Posgay* Lajos dr. főorvost hívatta hozzá. Akkor lefeküdt, s egyre rosszabbul lett. Ma délután meghalt.

Valószínűleg pénteken temetik a jovialis vidám öreg urat, a kit az egész város ismert. Híresek voltak a tréfák, a melyeket ő, *Nachtnébel* *Odön*, *Ormos*, Péter meg *Dániel* *László* nyug. megyei pénztárnok egymással elkövetgettek, s a józú adomák, a melyek az ő társaságukból kerültek ki. Most egy jókedvű öreg emberrel kevesebb van . . .

A magyar építészet.

(Rektoravatás a műegyetemen.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 16.

A József műegyetem kerti nagy pavillonjában ma délelőtt folyt le a most kezdődő tanév megnyitó ünnepe. Az ünnepet kiemelte az egyszerű évnvítő aktusok jelentőségéből az új rektornak, *Hauszmann* Lajosnak beszéde, a melylyel figyelemreméltó módon szólt a hazai építészetéről.

A pavillont zsufolásig megtöltötte az ifjúság, amely lelkes éljenzésbe tört ki, amikor a műegyetem tanári kara, élén a kultuszminiszter képviselőjével, *Molnár* *Viktor* államtitkárral, megjelent a teremben. A délszaki növényekkel gazdagon díszített emelvényen *Ilosvay* Lajos dr. lelépő rektor foglalt helyet a dékánokkal, míg *Hausemann* *Alajos*, az új rektor egyelőre tanártársai közé ült.

Az éljenzés csillapultáival *Ilosvay* Lajos dr. belépő rektor mondotta el terjedelmes beszámoló beszédét.

Beszéde végén lelkes, szép szavakkal buzdította a műegyetem ifjúságát, hogy gyűjtsenek jövődöbeli feladatukhoz elég nagy szellemtökét, s ne keressenek illetéktelen politikai szerepet, hiszen elég közel vannak hozzá, hogy akár közvetetten, mint választók, akár közvetlenül, mint választottak, a törvényhozás illetékes ténnyezői lehessenek.

Végül *Hauszmann* *Alajos*hoz, utódjához a rektori méltóságban fordult, s szerencsekívánatait fejezte ki.

Hausemann *Alajos* székfoglaló beszédében elődje érdemeit méltatta, s azután rátért székfoglalója tulajdonképeni tárgyára, hazai építészetünk állapotára, és elmondotta eszméit ama művésztörekvésekről, amelyekkel ma léptenyomon találkozunk, és amelyek esetleg műegyetemünk építészeti oktatásának ügyére is visszahatással lehetnének.

Foglalkozik mindenekelőtt a szecessziós irányu törekvésekről, amelyek új építészeti stílus megteremtésén fáradoznak, s e részben határozottan állást foglalnak azon tulkapások és kinövések ellen, a melyek hangzatos jelszavak alatt fölakarják áldozni azt az óriási kincset, amelyet a mult századok munkája nekünk örökül hagyományozott. Szerinte új stílusnak vagy

absolute új és más alaptól kiinduló műalakoknak felfedezése utáni törekvés épp oly *meddő munka*, mint valamely új nyelv felfedezése irányuló fáradozás. Egyáltalán nem szükséges, hogy a múlt a tradícióival szakítva, új alapot keressünk.

A modern követelményeknek tökéletesen megfelel a *renaissance*. Ezzel szemben a legújabb kor egyrészt a szecesszióval kívánja boldogítani művészetünket, másrészt pedig megindult a mozgalom a magyar építészlet megteremtésére. Az elsőnek nálunk nincs talaja, nincs létjogosultsága, a másikat örömmel fogadná ugyan minden magyar építész, ámde a legkisebb remény sem kecsegtet arra, hogy ezt a célt a kitűzött úton és a rendelkezésre álló elemek és eszközök segítségével elérni lehessen. Ne akarjuk tehát valamely új építészlet felfedezésének meddő munkájában erőnket felhasználni, hanem tüzzük ki célul a meglévő stílusoknak korunk szellemében való további kiépítését s azoknak magyar motívumokkal való gazdagítását.

Miután még hangsúlyozza, hogy a műegyetem építészeti oktatását fejleszteni kell, az ifjúsághoz fordulva intézett buzdító szavakat s beszédét bevégezte.

TANÜGY.

(—) **Aradi tankönyv sikere.** Elismerésre és dicséretre méltó példáját nyújtották *Ujszentanna* és *Elek* nagyközségek iskolászelei a vidéki irodalom-pártolásnak azzal, hogy *Csik* Jánosnak népiskolai olvasókönyvét az ottani népiskolákban bevezették. Ezen olvasókönyvek kiadója két év alatt husz tankönyvet bocsájtott az aradi könyvpiacra (az utolsó harminc év alatt nem jelent meg ennyi tankönyv Aradon) és vállalkozása az egész országban visszhangra talált, oly annyira, hogy Ingusz I. és fia kiadó cég tankönyvei az ország több mint 800 iskolájában használatban vannak. Sajnos, megyénk kedvezőtlen néprajzi viszonyai miatt ezen színmagyar tankönyvek nem találtak kedvező talajra. Eppen ezért dicséretes fenti két nagyközség tantestületének utánzásra és elismerésre méltó ténye, hogy egyes ajku iskolájukban, dacára az ezzel járó fáradságos munkának és nehézségeknek, tisztán magyar és főleg aradi tankönyvet használnak.

A politikai válság.

(Széll Kálmán az előtérben.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 16.

Széll Kálmán, a volt miniszterelnök neve köré fonódnak a legújabb politikai fordulat kombinációi. A pozitívum mindössze annyi, hogy Széll Kálmán és Körber osztrák miniszterelnök *Reichenauban* *Széchenyi* Gyulánál, a király személye körüli miniszternél találkoztak. Ebből annyi mindenesetre kétségtelen, hogy Széll Kálmán aktív szerepet vállalt a válság elintézésében, de hogy ezt minő programmal, a maga, vagy a más javára óhajtja-e érvényesíteni, az még teljességgel bizonytalan.

Legújabb távirataink ezek:

Bécs, szeptember 16.

Dr. Körber miniszterelnök és Széll Kálmán, a kik tegnap reggel gróf *Széchenyi* Gyula, a király volt személye körüli miniszterhez *Reichenauba* utaztak, este ismét idetértek vissza.

Budapest, szeptember 16.

A szabadelvű pártban tegnap Széll Kálmán *reichenau* utjával foglalkoztak; növelte az érdeklődést, hogy gróf *Khuen* bevallotta, hogy ő nem tudott *Széll* utjáról. A párt tagjai abban egyetértettek, hogy Széll jó úton jár, mikor a

kiönnyolítást *Körber*nél kezdi, mert azt ma már mindenki tudja, hogy *Körber* és nem a király áll a magyar nemzeti jogok érvényesülésének útjában. Széll is, *Széchenyi* is voltak kihallgatáson a királynál, ismerik a korona felfogását, és alkalmasak arra, hogy *Körbert* puhítsák.

Érdekes az is, hogy a pártnak sejtelmé sincs, hogy Széll magamagának készíti az utat avagy gróf *Andrássy* Gyulának, akit ő ismételtén ajánlott miniszterelnöknek? Abban az egyben azonban biztosak, hogy nem *Khuen*nak dolgozik; ezt abból is látják, hogy a *reichenau* tanácskozásokban részt vesz gróf *Széchenyi* Gyula is, az egyetlen régi miniszter, aki nem akart *Khuen* alatt tárcát vállalni és akit *Bécsben* külön és *Khuen* tudtán kívül hívtak a király elé.

A M. E. megcáfolja a függetlenségi párttól elterjedt hírt, mintha a párt tagjai körében fölmerült volna az eszme, hogy a képviselőházat összehívják. Napok előtt, amidőn még 12-14 függetlenségi képviselő tartózkodott a fővárosban, ezek közt vita tárgyát képezte e kérdés, de a többség ellenezte. Azóta erről annál kevésbé lehet komolyan szó, mert mostanában alig van öt-hat függetlenségi képviselő *Budapestben*. Egy ily fontos értekezletet különben is csak a személyekhez címzett meghívókkal lehetne összehívni, ha a párt többségének a nézete már nem lenne az, ami eddig. Az a nézet, hogy a képviselőházat össze kell mielőbb hívni, lehet ma a néppárt véleménye, amint tudják igen jól, hogy *Rakovszky* István ebben az irányban gyur is néhány gyurható ellenzéki képviselőt. De a függetlenségi párt régi véleménye nem változott.

Budapest, szeptember 16.

A politikai körökben most rendkívül érdeklődéssel várják a lépéseket, a melyeket Széll Kálmán a legközelebbi napokban tenni fog, hogy ő felsége megbízatásának a politikai válság tisztázását illetőleg megfeleljen.

Széll Kálmán *Reichenauba* utazása előtt három napot töltött *Budapestben*, s hír szerint szintén több államférfiúval tárgyalt.

Széll Kálmánt a legközelebbi napokban *Budapestre* várják.

Hódmezővásárhely, szeptember 16.

Hódmezővásárhely város mai közgyűlése, *Endrey* Gyula országgyűlési képviselő indítványára folytán, 67 szóval 30 ellen elhatározta, hogy a három évet kiszolgált katonák tervezett visszatartása ellen a kormányhoz és az országgyűléshez fölvitát intéz.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* A Zenélő Magyarország idei X. évfolyam 18-dik füzeté jelent meg s a következő érdekes és divatos zeneműajándékokat hozza előfizetőinek: I. Sipos L. „Mikor az éj a földre szállott” magyar dalt. II. Vogel H. P. „Néger nász”, Néger Hochzeit — Cake Walkot. III. Kämmerer K. „La gracieuse” gavottot. A legkedveltebb zongora zeneműajándékokat hozza a minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zenemű folyóirat, úgy, hogy előfizetői az érdekesebb zeneműajándékokat, a mi az év leforgása alatt megjelenik, havonta kétszer, mindenkor 12 oldal tartalmán kapják. Előfizethetni a most folyó III. évfolyamra, valamint az előző és az október 1-én meginduló IV. évfolyamra a „Zenélő Magyarország” (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalában *Budapestben*, VIII. József körút 22—24. Előfizetési ára egész évre 24 füzetre 12 korona, félévre 6 korona. Negyedévre 3 korona.

Tűz a Szabadság-téren.

(Kigyulladt divatárház.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 16.

Arad egyik legnagyobb és legrégebbi üzletében, a Szabadság-tér és Forray-utca sarkán lévő *Nadasdy*-féle ház nagy részét elfoglaló *Rosenblüh H. és Társa* cég női divatáru kereskedésében tűz ütött ki ma éjjel. Nagy mennyiségű áru, az üzletberendezés egy része elpusztult, s nagyon közel állott a veszedelem ahhoz, hogy a hatalmas kereskedés rengeteg árukészletével, s talán vele az egész épület is elpusztuljon. Az árukat emésztő lángok már a tetőzetbe kaptak, s a tűzvörösre izzott vasredőnyön át kicsaptak az utcára, mikor, bár elég hamar, de éppen az utolsó percben megérkeztek a tűzoltók, s a bőven zuhogó vízáradat nyomán sűrű füstté váltak a veszedelmes lángok.

Az üzlet, mely 1840. óta viseli a *Rosenblüh H. és Társa* nevet néhai alapítói után, jelenleg *Szenes* Soma tulajdona. Nemrégiben vált ki a cégből *Singer* Sándor, ki az *Andrássy*-téren új üzletet nyitott.

A tűz kitörése.

Éjjel fél 11 órakor vették észre a veszedelmet. A Szabadság-téren álló boltőr: *Nagy* János és az ott posztoló *Puskás* rendőr látták, amint az üzlet Forray-utcára néző egyik kirakatából sűrű füst toltul elő. Oda rohantak, s látták, hogy a kirakat rollójának felső része vörösre izzott, elárulva, hogy benn az üzletben nagy veszedelemnek kell lennie. A kirakatból nagy forróság ömlött az utcára, mely csakhamar teli lett füsttel.

A rendőr a legközelebbi kávéházba rohant s telefonon értesítette a veszedelemről a rendőrséget és a tűzértséget, a boltőr pedig elszaladt *Szenes* Soma üzlettulajdonos Erzsébet királyné-körút 17. szám alatti lakására, hogy tudassa a bajt. Előbb tévedésből *Ungár* Mór, az ifj. *Klein* Mór könyvkereskedő cég egyik beltagjának a házban lévő lakására zörgetett be, hírül adva, hogy ég az üzlet. Nagy ijedség árán tisztázódott a helyzet, hogy nem a könyvkereskedés ég, s a boltőr felköltötte *Szenes* Somát.

Ekkorára már sokan gyűltek a veszedelem színhelyére a szomszédos kávéházakból és az utcáról. A Forray-utcai kirakat rollója akkor már csupa vörösség volt, s a felső részen kicsaptak a lángok.

Valakinek eszébe jutott egy segítő eszme:

— Ki kell feszíteni a rollókat!

Egy katonatiszt azonban közbelépett:

— Nem szabad megtenni, mert léghuzam támad és az egész üzlet perc alatt lángban fog állani.

A mentő szándékuak hallgattak az okos szóra, s bevárták a tűzoltókat. S ez nagyon helyes dolog volt, mert ha kinyitják a redőnyöket, ajtókat, mielőtt víz áll rendelkezésre, az egész üzlet elpusztul a légáramlatban szárnyra kapott lángoktól.

A lángok azonban, a léghuzam nélkül is veszedelmes erővel terjedtek, s az egész környéket bevilágították azok a hatalmas csóvák, melyek a kirakatból magasra kicsaptak. Még néhány pillanat, s a kirakatot övező fakeret, a felső párkányzat égni kezd. Ekkor azonban berobogott a Forray-utca a tűzoltók kocsija, példás gyorsasággal megtörtént a szerelés, s rázuhogott vastag sugarával a víztömlő az égő kirakatra.

Az oltás.

A kellő időben megérkezett tűzoltókat *Setonkovits* Milos főparancsnok vezette. A rendőrség élén megjelent *Berecz* Ferenc alkapitány, *Zubor* Andor fogalmazó, majd *Sarlot* Domokos főkapitány is, ki a gáji szállásáról jött be a tűz hírére.

A fenyegető veszedelem elfojtása hamarosan megtörtént. Kinyitották az üzletnek a Szabadság-térre néző ajtaját a kulcsokkal, melyeket a boltőr hozott el *Szenes* Somától, mikor a tüzről értesítette. Az égő kirakat zárait *Pöhm* János vaskereskedő, önkéntes tűzoltó-tiszt vágta el. Csakhamar sikerült a lángokat elfojtani, most már csak erős parázsszal égett a füstben uszó kereskedés belseje.

Ekkor azután megkezdtek az égő áruk kihordását, ami rengeteg munka volt. A Szabadság-térnek a sarokhoz eső ajtajával szemben lévő magas polcokon, a kirakat előtti állványokon és a felette elhúzódó polcokon égtek az áruk. Létrákat támasztottak a polcokhoz, s rudakkal, később azután kézzel szedték le a göngyöleget, dobozokat. A kirakatban s a közelében lévő áruk mind teljesen odaégték, de a távolabb elhelyezettek közül is nagy mennyiségű használhatatlanná vált.

Az üszkösön égő portékát kihurcolták az utcára, s ott az aszfalt mellett dobták egymásra a kocsiutra. Közben megérkezett *Szenes* Soma tulajdonos és a felesége. *Szenes* beteg lévén, kocsin jött, s le sem szállhatott róla, hanem onnan nézte, amint szöveget az utcára dobják.

— Éppen a legdrágább portékáim — mondta a körülötte állóknak. — Csupa selyem és bársony.

Tényleg, fájdalom volt nézni, amint a drága kelméket üszkösön, piszkos kormosan helyezték a szivattyú vizétől ázott kövezetre. Egy helyen értékes szőnyegek állottak, majd mellette vég számra a selymek, vásznak, szövetek. A halovány rózsaszín bál ruhát, a habos gázokat bemocskolta a piszkos víz, a menyasszonyi kelengyén pedig átgázoltak a tűzoltók. Akadt nem egy asszony, aki könnyes szemmel nézte ezt a számára oly megindító pusztulást.

A figyelmet erről a képről a tulajdonos vonta magára. Eszébe jutott, hogy egy plédo-ban értékpapirjai vannak az üzletben. *Assael* József ékzerész ment be, s ha veszedelemnek nem is tette ki magát, de annál több füstöt kellett nyelnie, míg a kasszából a dobozt kihozta.

A tűzoltóknak ezalatt sikerült az üzletben a gázlámpákat meggyújtani, s most már hamarosan kikerült az utcára minden összeégett áru.

A tűz keletkezése.

Hogy hol támadt a tűz, sikerült megállapítani, de azt senki sem tudja, mily módon keletkezett. Legelőször a kirakat mögötti állvány égett, melynek lángja megrepesztette a kirakat üvegét s meggyújtotta a kirakatot is. Innen a tűz a felső polcokra csapott, melyek tömve voltak árukkal. Derékszögben áll ehhez a Szabadság-tér felőli ajtóval szemben álló polc, melyre szintén átment a tűz. A polcok felső fele szén-né égett, s a kelmék közül is főképen azok égték össze, melyek a tetőzethez közelebb estek. A kirakat egészen elpusztult. Az üzlet tetőzetéről a nagy forrásban lepattagzott a vakolat, s a mögötte kilátszó nád nagyon jó anyag lett volna arra, hogy a tűz belekapjon. Ez meg is történik, ha a tűzoltók késnek.

A szomszédos üzleteket semmi baj sem érte. A Forray utca felől az *Ederer* Károly fűszerüzlete van, a Szabadságtéren pedig *Nassan*

R. nap- és esőernyő-raktára. Az utóbbiból már ki akarták hordani az árukat, de látván, hogy nem fenyegeti az üzletet veszedelem, lemondtak a költözéskéről.

A tűz által támadt tetemes kár a *Fonciére* biztosító intézetet terheli, melynél az üzlet 120.000 koronára biztosítva volt.

HIREK.

Aradmegyei lelkész Amerikában.

— Juhász Sándor. —

Arad, szeptember 16.

Egy aradmegyei, kicsiny református egyházközség papja, a ki a mellett, tehetséges, magyaros tollú író ember, kimegy a tengeren túra, hogy az újvilágba költözött magyar hittestvérek között teljesítse papi hivatását.

Az Egyesült-Államok-beli kálvinista egyház az Amerikába szakadt magyar reformátusok lelki gondozására újabban hat magyar református lelkészi állást szervezett. E hat állásra harmincöt ref. lelkész küldötte el pályázatát Magyarországból *Kuthy* Zoltán, new-yorki lelkészhez, ki az amerikai egyház megbízásából ezt az ügyet vezeti.

A hazafias misszióra vállalkozó lelkészek közül *Juhász* Sándor, szt.-leányfalvai lelkész a *Bridgeport* városban; *Berecsky* László makói segédlelkész pedig a *Phoenixville*ben szervezett magyar református lelkészi állást nyerte el.

Juhász Sándor jó ismerőse az aradiaknak. A szentleányfalvi lelkészségben *Szondy* Gézának utóda, s több ízben, *Csécsei* Imrét helyettesítve, Aradon is végzett egyházi funkciót. Irodalmi működésével is figyelmet keltett: tárcái, amelyek részint az *Aradi Közlöny*-ben, részint fővárosi lapokban jelentek meg, erős tehetségről tettek tanúságot. Legújabb könyve is jelent meg: *Protestáns asszonyok* címmel, a melyet bírálói elismeréssel fogadtak. Az *Uray* Sándor eltávozásával megüresedett aradi református vallásnári állásra is pályázni akart s azt valószínűleg meg is nyerte volna. Most azonban a tengeren túl fogja keresni a boldogulást, a hol tehetségével, rokonszenves egyéniségével minden bizonynyal el is éri azt.

Juhász Sándor és társai, a „Graf Walderssee” nevű gyorshajóval, október 10-én indulnak Hamburgból a new-yorki kikötőbe és onnan állásaik elfoglalására. Ez idő szerint az egyesült-államokbeli ref. egyház fenhatósága alatt s ennek anyagi és erkölcsi támogatásával tizenöt magyar ref. lelkész működik Amerika különböző pontjain.

— A galíciai királygyakorlatok vége. Bécsből táviratozzák: A király ma reggel *Humionit*be lovagolt, a hol megtörtént a galíciai lovasgyakorlatok utolsó része, az elvonulás is. A király *Komornóból* délután négy órakor utazott el, holnap Bécsbe érkezik.

— Kossuth Lajos születésnapja. Szeptember 19-én lesz százegy éve annak, hogy Kossuth Lajos született. Ezt az évfordulót az idén a hazafias *Jókedv-est* társaság is megünnepli *Schriffert* József vendéglőjében. Ünnepi beszéd, ének és szavalt lesz az ünnepély programjában, mely után évi közgyűlést tartja az asztaltársaság. Az ünnepélyt társasvacsora követi, melyre jegyek *Jakabffy* István és társa Andrassy-téri üzletében válthatók.

— Aradmegye virilistái. Aradmegye igazoló választmánya holnap, csütörtökön ülés tart, melynek tárgya a legtöbb adófizetők névjegyzékének a jövő évre való összeállítására. Az ex-lex miatt az idén tudvaleg nem történt meg az adókövetés így a virilisták névjegyzéke a múlt évi adó-alapon történhetik.

— A reihstrath és a katonák visszatartása. Az osztrák képviselőházat, mint sürgönyzik, e hó 23-án hívják egybe. Az ülészak rövid lesz, s arra szoritkozik, hogy a *harmadik évüket szolgáló katonák további bentartásának elkerülésére* megtalálják a módot.

— Uj hadihajó Triesztből táviratozzák: Október 4-én az osztrák-magyar flotta új csatashajóját bocsátják a tenger e. A hajó neve *Erzherzog Karl*, s a *Trieszt* mellett levő sanmarcoi hajógyárban készült. A felavatásnál *Rajner* főherceg és neje *Mária* főhercegnő is jelen lesznek.

— A fölpofozott török nagykövet. Pozsonyból táviratozzák: *Abdullah Dseved* bég, aki *Mahmud Nedim* bécsi török nagykövetet inzultálta és akit a bécsi rendőrség ezért kiutasított, ide érkezett és egy idevaló szállóban vett lakást. Egy pozsonyi szerkesztő előtt kijelentette, hogy itt akarja bevárni az ügy további fejleményeit. A bécsi nagykövet — ugymond — neki azért ellensége, mert ő nem akart hozzájárulni ahhoz, hogy a nagykövetségtől a *valóság*nak meg nem felelő jelentések küldessenek a szultánnak.

— Arviz Ausztriában. Az utóbbi záporok következtében a *Mura*, *Dráva* és *Ems* vizállása rendkívül magas. Sok vidéken áradások vannak. A vasút kölekedés a legfelsőbb *Mura* és *Ems* völgyben megszakadt. Tegnap délután az ujennan épült fából való *Dráva*hid *Marenberg*-*Wuchern*él részben leszakadt és ennek roncsai a *Marburg* melletti gyaloghídat szétzúrták. Ez alkalommal két városi rendőr és a járókelők közül három felnőt és négy gyermek a vízbe fullt.

— Halálozás. Egy előkelő, régi család tagja hunyt el *Békéscsabán*, e hó 15-én éjjel 2 órakor: ittebbel és eleméri özv. *Kis Péterné*, szül. *Gorove* Anna, kit 87 éves korában ért a halál. Az elhunytat gyermekei: özv. *Laczay* Józsefné és *Kis* Vilma, valamint menyé, özv. *Kis* Lászlóné, unokái *Reiche* Károlyné szül. *Laczay* Iona, *Laczay* Endre, *Sármezey* Akosné, szül. *Laczay* Mariska, *Olasz* Elemérné, szül. *Laczay* Erzsike, *Laczay* István, *Laczay* Imre, *Laczay* Gyula, *Laczay* Boriska, *Laczay* Anna, *Kis* Béla, *Kis* László, *Kis* Sarolta, dédunokái *Reicher* Lenke, *Mártha*, *László* és *Ilonka*, *Olasz* Gizella, *Sármezey* Mariska és *Anna*, *Laczay* Bandi, *József* és *Antal* gyászolják. Az elhunyt matrona egyik legközelebbi rokona volt *Kis* Ernő tábornoknak, ki a szabadságharc idejében egész családját *Kis* Péter oltalma alá helyezte.

— Az önkéntesek tisztí vizsgái. A nagyváradi 17-ik hadosztályhoz tartozó ezredek egy-éves önkénteseinek tisztí vizsgái tegnap vette kezdetét *Schlehmüller* Vilmos vezérőrnagy előnlése mellett Nagyváradon, a *Zöldfa* szálloda nagytermében. A vizsgáló bizottságban a 37. gyalogezredtől *Marscher* őrnagy és *Palkovits* kapitány, azonkívül a 33., 39. és 46-ik gyalogezredek egy-egy kapitánya van jelen. A szóbeli vizsgálatot a 37. és 46-ik gyalogezred önkéntesei kezdték meg és csak pénteken fejezik be, mikor az írásbeli vizsgálatok következnek. Ezután a 33-ik és végül a 30-ik ezred önkéntesei vizsgáznak.

— *Rampolla* fülkét kér. A konkáve leszavazott, a biborosok széjjelmentek, *X. Piusnak*, a velencei parasztiának fejére tették a hármas aranykoronát. Habemus papam! A világtörténet egy új lapja kezdődik és egy régi, teleirt lezárul. Aki pedig ezt a lapot erős kezének határozott vonásaival teleirta, eltűnik. *Rampolla*, a nagy biboros, aki a lelkiek világában régen egyedül ur volt, nem let t. pápa és immár nem is államtitkár többé. Kéréssel kereste fel a vatikáni könyvtárt, mely szerint na-

gyobb történelmi munka megírásához óhajt fogni és ezért állandó dolgozó-fülké kijelölését kéri. Ez az egyetlen kívánsága. A többi: szétzúzott ambíciók, egy nagy ember minden izzó vágyódása az alkotás után, a keserűség a semmiségbe omlott világhistoriai szereplésért, szépen elrejtőznek az előkelően suhogó szután redőli alatt és egy szép márványarc hideg nyugalma mögött. Rampolla fülkét kéri. Ez minden. Azután csönd...

— **A marseille-i „pestis.”** Marseille-ből táviratozzák: A városi tanács mai ülésében *Chanois* maire beszédet tartott, a melyben a lakosságot az előfordult megbetegedési esetekre vonatkozólag *megnyugtatta* és sajnálatát fejezte ki azon, hogy úgy a francia mint a külföldi sajtó az esetet oly módon tuzozta, hogy a külföldi kormányok olyan intézkedéseket tettek, a melyeket semmi sem igazolja.

— **A Ganz-gyári sztrájk.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A Ganz-gyár munkásai körében miadjobban terjed az elégtelenség. Holnap csütörtökön a gyár mindhárom telepének a munkásai a kőbányai-uton levő *Legyes-csárdában* gyűlést tartanak, amelyen állást foglalnak az igazgatóság makacsságával szemben. A munkások ugyanis memorandumot nyújtottak be a gyár igazgatóságához, amelyben követelik, hogy a vasöntők kívánságait teljesítsék, valamint egyéb kívánságokat is támasztottak. A gyár igazgatósága a memorandumot átvette, de a válasz adást napról-napra halogatja. A holnap esti gyűlésen a munkások kimondják, hogy ha szombatig nem kapnak választ a memorandumra, *beszüntetik a munkát.*

— **Eljegyzés.** *Stein* Mór aradi fiatal kereskedő eljegyezte *Glück* Hajnal kisasszonyt, *Glück* Dávid aradi mészáros leányát.

— **Német kritika a délmagyarországi hadgyakorlatról.** Egy nagy német katonai szaklap hosszabb cikket közöl a délmagyarországi hadgyakorlatról. A többi között a következőket írja: „A menetelések, a szokatlan nagy hőség és a kövezetlen országutak miatt, föltötte fászfutók voltak. A gyalogság nehéz felszerelése és célszerűtlen nyári ruházata (sötét gyapjuszövet-zubbony és szűk nadrág) okvetlen reformot kíván. A hegyekben szinte tűrhetetlen volt a vízhiány. A csapatok derekasan tartották magukat, és minden körülménynek megfelelték. A cikkíró elítélően nyilatkozik arról, hogy a katonákat közvetlen a hadgyakorlatok előtt új lábbelivel látták el: a gyalogság emiatt sokat szenvedett és egyre-másra jelentkeztek a láb-fájások. Ez a körülmény hátráltatta a gyors és pontos menetelést.

— **A város szobrása.** *Sebők* János szobrász-növendék három év óta tanul Párisban Aradváros ösztöndíján. Most folyamodott a városhoz, hogy az ösztöndíjat a jövő évre is utalványozza ki neki.

— **Megérkeztek az új bélyegpek.** Október 1-től kezdve a m. kir. adóhivatal már új bélyegjegyeket ad ki az árusoknak. Most érkezett meg az első, néhány hétre való készlet. Meglepetéssel fogja köszönteni az új bélyegeket a közönség. Célszerű ujtás, hogy az értékek számát a törvényes használatnak megfelelőleg szaporították. A kibocsátásról és bevonásról eképp intézkedik a pénzügyminisztérium:

A jelenleg forgalomban levő bélyegjegyek 1903. október 1-seje után 1908. október 31-ig árusíthatók, 1908. november 1-ével azonban forgalmon és érvényen kívül helyeztetnek s e naptól kezdve kizárólag csak az új bélyegeket szabad használni. A forgalmon kívül helyezett bélyegjegyeknek ez időpont eltelte után való használata a bélyeglerovási kötelezettség nem teljesítésével egyenlőnek fog vétetni és a bélyegilletékszabályok szerint ezzel egybekötött hátrányos következményeket fogja maga után vonni. A becserélést a m. kir. adóhivatal eszközli. 1904-ben azonban már csak pénzügyi-

niszteri engedéllyel, amirt azonban bélyegmentesen lehet folyamodni.

— **Házasság.** *Mösner* Ignác pécskai vendég-lős ma délután kötött házasságot *Lichtenstein* Róza kisasszonnyal, *Lichtenstein* Mór leányával, Aradon.

— **Az ország bányászai Brádon.** Az országos bányászati és kohászati kongresszus tagjainak nagyobb része, élén Teleki Géza gróffal, az egyesület elnökével, kedden Petroszényből *Brádra* érkezett, a brádi aranybányák megtekintésére. A vendégeket a *rudai 12 apostol*-bányatársaság meleg fogadásban részesítette. *Menking* Frigyes, a bánya vezérigazgatója kalauzolta a bányászokat. Este az aranybánya igazgatósága lakomát adott a kongresszus tiszteletére.

— **Leégett fatelep.** Nagy tűz volt *Kőrösbánya* határában. *Herskovits* Ignác és fiai *aradi* fakereskedő cég ottani fatelepe teljesen elpusztult. Vasárnap este *kigyulladt az erdő s azóta folyton lángban áll.* Az erdővel együtt lángba borult a fatelep is, melynek oltásáról szó sem lehetett; az egész fakészlet odaveszett. A kár mintegy *ötvenezer korona*, mely a *Fonciére* biztosító intézetet terheli, hol a fatelep biztosítva volt. Az oltásban a környék egész lakossága részt vett, de a pusztító veszedelemhez kevés volt az ereje.

— **Gyilkosság egy pár csöpp víz miatt.** A valóságban így történt a dolog *Monyorón*, a *Hermann* Krisztián-féle birtokon. Több oláh munkás fecskendezte a kazlakat, hogy a nagy forróságban valahogy tüzet ne fogjanak. Munkaközben *Duma* Parténie, véletlenül-e, vagy szándékosan, kissé fejen öntötte egy társát. Erre az feldühödött, s a vasvillát, a mellyel a kazlat hányta, *Duma* Parténie felé dobta; a villa Dumának fejébe furdott és rögtöni halált okozott. A gyilkos elmenekült. A borosjenői szolgabíróóság megindította a vizsgálatot; a meggyilkoltnak holtestét holnap felboncolják.

— **Románok és németek verekedése.** Kedden délután véres verekedés volt *Upanáton* oláhok és németek között. *Egy román felholtra vertek, egyet pedig késsel össze szurkálták.* *Puskás* Lajos csendőrvezető és *Orosz* káplár a tetteseket hamarosan elfogta és az ujanáti községhezárára kísérte be. Egy súlyosan sebesült román társai kocsira tették és elhajtottak vele. Mindössze négy sebesült van, kiknek sebeit *Horvát* dr. jogováci orvos kötözte be.

— **A megcsontított bankjegyek.** Hivatalos helyről a következő figyelmeztetést teszik közzé:

Ügyeljünk a megcsontított bankjegyekre. A külföldön több helyütt gyakran fordulnak elő csaló szándékkal megsértett bankjegyek, melyek rendes szélesség mellett egy részüknek merőlegesen irányban való megrovításával és két hasonlóképen merőlegesen kettévágott, különböző bankjegyek nem egyenlő részeiből állanak. A bankjegyek normális szélessége a következő: A tizkoronás 120, a huszkoronás 135, az 50 koronás 150, a százaz 165, az ezres 192 milliméter. Az így összevágott bankjegyeket rendszeren átlátszó ragasztópapírral állítják össze, hogy a bankjegy átvevőjét tévedésbe ejtsék a bankjegy hiányzó részét illetőleg. A megcsontított bankjegy utolsó birtokosa, a ki azt a bankban beváltás végett bemutatja, *legtöbnyire az érték 10 %-át elveszíti*, tehát egy tizkoronás 2 koronát, egy ötvenkoronás 5 koronát veszít. Rendszeren a huszkoronásokat, valamint az ötven és a tizkoronásokat csontkitják meg, sőt megcsontított százkoronások sem ritkák. Az összehajtott jegyek elfogadásánál tehát ajánlatos a különös elővigyázatosság. Mindenestre érdekes csekély fáradsággal meggyőződni, hogy az illető bankjegyek megütik-e az előírt mértéket.

— **Rablók egy főuri kastélyban.** Sátoralja-Ujhelyről táviratozzák: Battyán községben tegnapról mára virradó éjjel két álarcos rabló tört be báró *Sennyei* Pálné battányi kastélyába. A

kastélyba való behatolásuk kezdetben fennakadás nélkül történt, később azonban, mikor a szobák ajtóit feszegették, a bárónő inasának személyében ellentállásra találtak, de a rablók egyike az inast egy lövéssel leterítette. A lövés zajára *Sennyei* és *Mici* leánya is felriadt. A bárónő leánya éppen akkor menekült ki, mikor a rablók háloszobájába rontottak. A lövés zaja és a kastélyból menekülők jajveszékése több embert felriasztott, ami megzavarta a rablók véres munkáját. Pénzt nem vittek magukkal. Az eset híre gyorsan terjedt el a községben s kevéssel a kastélyba való betörés után az egész falu talpon volt, de akkorára már a rablóknak nyoma veszett. Az összes csendőrséggel mozgósították a rablógyilkosok nyomozására.

— **Közveszélyes épületek.** A város építészeti bizottsága megállapította, hogy a volt *Mittelmann*-gyár több rozoga melléképülete közveszélyes. A régi épületeket most le fogják bontani.

— **Zendülés az adó miatt.** Az ex-lex állapot csupa veszedelmeket teremt. A faluk egyszerű népe nem érti meg a fonák helyzetet, amelybe az ország politikailag jutott, s a leghevesebb ellentállást tanúsítja, ha a községi adó beszedésére bármi kísérlet történik. Nem látja be és nem hiszi el, hogy a községi adók behajtása jogosult, mert ez a községek háztartásának dolga, amiből az állam politikája távol áll. A biharmegyei Apáciból kaptunk ma sajnálatos hírt a falubeli nép zendüléséről az adószedés miatt. *Baranyi* Gábor községi jegyző ma reggel megkezdte a községi közköltés behajtását. A lakosság zugolódni kezdett, s nagy tömeg verődött össze a község háza előtt. Zajongva, kiabálva követelte a sokaság, hogy a jegyző szüntesse be az adószedést, mert ex-lexben a falu nem fizet semmiféle porciót. A nép valósággal felzendült a jegyző ellen, s a hangulat annyira fenyegetővé vált, hogy *Baranyi* Gábor a végrehajtást felfüggesztette, s jelentést tett a dologról *Miskolc*-y Ferenc alispánnak.

— **Öngyilkos községi jegyző.** A fővárosban ma reggel egy jobb sorsra érdemes fiatal ember akarta eldobni magát az életet. A szerencsétlen ember, írja tudósítónk, *Persina* Gyula ó-lublói születésű 23 éves okleveles jegyző. Az éjszaka két órakor bement *Botka* Róza leányhoz a hársfa-utca 7. szám alá. Alig volt ott rövid ideig, amikor revolvert rántott elő és *mellbe lötte magát.* A mentők haldokolva vitték a Rókus-kórházba. Az asztalon egy papírlapot hagyott, amelyre a következőket írta:

„*Persina* Gyula okleveles jegyző vagyok. Szüleim, akikkel meghasonlottam, Vörösmarty-utca 2. szám, fsz. 9. alatt laknak.”

A fiatal ember idegbeteg volt és valószínű, hogy emiatt akart meghalni.

— **Tűz a szőlőben.** Hétfőn délelőtt kilenc órakor az apateleki hegyen tűz volt, melyet erősen fokozott a szélvész. *Ozv. Denisfléné* szőlőjében lévő istálló és szertár égett le, s a tűz még a falakat sem kimélte meg. Elégett az épületek mellett ötszáz darab káró, egy halmaz tavalyi venyige és jó darabon lesült a szőlő. A kár 2-300 korona. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **Tüntetés a dévai diákok ellen.** Fiuméből jelentik, hogy Spalatóban hétfőn este botrányos tüntetést rendeztek a tanulmányutón levő dévai állami tanítóképző intézett diákjai ellen. A dévai állami tanítóképző intézet III-ad és IV-ed éves növendékei közül mintegy hatvanan tanulmányutra indultak augusztus 30-án. A növendékeket az igazgató és három tanár vezette. Pénteken érkeztek Fiumébe, ahol két napot töltöttek s hétfőn reggel a dalmát kikötők meglátogatására indultak. A „*Zagreb*” nevű hajó vitte őket. Az első kikötő Zára volt. Onnét Spalatóba indultak, ahova hétfőn este érkeztek meg. A hajón maradtak s este a fedélzeten ültek a vacsorához. A kikötő közelében van a Szt. Pietro-ér, amely arra a hirre, hogy magyar diákok érkeztek a kikötőbe, csakhamar megtelt közönséggel. Sokan egészen a tenger-

A völegény toaletjének a polgári esküvőn a következőkből kell kialakulni az említett lap szerint.

Cilinder. Zárt állógallér. („Westminster“) vagy magas szárnyas gallér. („Casino“, esetleg „Park Club“.) Ezüst-szürke vagy világos egy színű, esetleg fehér ugynevezett „Waterfall“ nyakkendő, kis arany biztonsági tüvel, vagy ugyanolyan színű, szélesre kötött echarpe, gyöngytüvel. Igen elegáns és legújabb az egy színű alapon nagyobb színes pettyekkel ellátott „Imperial“ vagy „Waterfall“ nyakkendő. Fekete redingót bársonysímású Hímalya-szövetből. A kabát mellső kibajtásán selvemtükr. Egysoros, nem tulságos magas világos-szürke mellény, szolid, színes mintával.

A nyakkendő színének megválasztására ez esetben nagy figyelem fordítandó. Színes, csikés, könnyű „cashmere“-nadrág, inkább sötétebb árnyalatban. Világos-szürke svéd vagy „Mocca“-keztü. Gombos lakkecipő keztüdbőrbetéttel. Színes csikos harisnya. Fehér vászoning sima mellél és kissé legömbölyített sarku kélzövel. Kettős arany kélzögomb.

A fehér gomblyukvirág viselete (mint az ártatlan előélet jelképe!) ma is divatos.

Minden völegény helyesen cselekszik, ha az esküvő után utazóruhát ölt fel, mert nem célszerű, de nem is kellemes az esküvői ünnepek öltözében a mindenestre hosszabb nász-utra kelni.

Föltűnhetett, hogy mi a fekete redingót viselését ajánljuk, annak dacára, hogy meg utóbbi időben is igen sok előkelő esküvőn a sötétszürke hosszú kabát szerepelt. Bár olyan társadalmi szabály nem létezik, amely a völegényt a sötétszürke redingót viselésétől eltilthatná, sőt megengedjük, hogy ez a divt igen szép és elegáns volt, de miután az exlusivnek nevezett körök ujabban a fekete redingót használják előszeretettel, nekünk, mint a magasabb értelemben vett divat ismertetőinek, ezen változás elfogadása mellett, a korábbi divatot el kell ejteni.

Edvárd angol király arra törekszik, hogy állandósítsa az angol udvari körökben azt a festői férfitoalettet, amelyben a királyi család tagjai és a hozzá tartozó férfiak az idei nyári folyamán több kertli ünnepélyt követő táncvigalom alkalmával megjelentek. Ez a come il faut esti öltözet a következő: fekete vagy színes bársonyfrakk, atlaszselyem térdnadrág megfelelő színű, hosszú selyemharisnya és csattos lakktopán.

Edvárd király állítólag sohasem szenvedette a jelenlegi frakkviseletet, melyben az urat a szolgáltól alig lehet megkülönböztetni s bár az angolok konzervatív természete radikális újítások iránt nem egykönnyen fogékony, ezen divatváltozás a király kedvéért mégis bekövetkezhetik, annál is inkább, mert ebbeli önjának a király a nyáron több magas társasági hölgy előtt adott kifejezést s egyszerűsind megkérve őket, hogy az eszme iránt érdeklődést keltsenek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Pör a Magyar Színház ellen. Serly Lajos, az óbudai színház boluogtalan tulajdonosa szerzői jog bitorlása címén bepörölte a Magyar Színház részvénytársaságot, mert ez az „Aranylakodalom“-ban és később a „Svíhások“-ban számtalanszor előzdata „Magyar toborzó“-ját az ő engedélye nélkül, sőt megtette azt is, hogy mást nevezett meg szerzőként. Arra kéri a bíróságot, hogy neki ezért összesen 7500 korona károsségeit állapítson meg részben a részvénytársaság, részben pedig a színház mostani bérliój: Leszkay András ellen. A törvényszék a tárgyalást a jövő hétre tűzte ki és arra dr. Keszler Zsigmond indítványára megidézte tanuként Pálmay Ilkát, Ledovszky Gizellát, Sziklay Kornáit, Mátrai Józsefet, Pálmay Ilka most levélben arra kéri a bíróságot, hogy őt Althofenben (Karintia) hallgassák ki, mert állandóan ott tartózkodik és az utazás akadályokba ütközik.

§ Athelyezett joggyakornok. A temesvári kir. ítélőtábla elnöke Kallenberger Ferenc temesvári kir. törvényszéki díjas joggyakornokot a temesvári kir. ítélőtábla kerületébe a lippai kir. járásbíróhoz áthelyezte.

§ Vizsgálat a tűzkatasztrófa ügyében. A Párisi Nagy Áruház égése alkalmából tudvalevőleg nemcsak a főváros tanácsa, hanem a törvényszék is elrendelte az előzetes vizsgálatot annak a megállapítására, vajjon a katasztrófa előidézésében nem terhel-e valakit a vétkes mulasztás, gondatlanság vagy egyéb büntetendő cselekmény. A vizsgálóbíró bekerete a törvényszéki szakértők véleményét, amit aztán nyomban áttet az ügyészhez, mert ennek a hatáskörébe tartozik az, hogy indítványt tegyen a kérdésben. A budapesti királyi ügyészség sürögősen áttanulmányozta az ügyet és most azt indítványozza, hogy a katasztrófa ügyében a törvényszék rendelje el a bűnügyi vizsgálatot, ami előreláthatólag meg is fog történni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Növénytermelési kísérleti telepek Arad megyében. Darányi földművelésügyi miniszter utasította Cserháti Sándort, a növénykísérleti állomás vezetőjét, hogy fokozatosan az ország különböző helyein husz, huszonöt növénykísérleti állomást létesítsen. Eddig tizenkét ilyen telep felállítását történt meg. A kísérleti telepek a gazdák birtokán vannak, nagyságuk husz hold és különféle termelési ágakban folynak kísérletek. Kísérleti telepek vannak a többek között József főherceg bánkúti és livádai gazdaságában, Wenckheim Viktor csorvási, és gróf Zselénski birtokán. Hogy a kísérleti telepek nagy uradalmakon állítottak föl, azt megmagyarázza az a körülmény, hogy a kísérleti telepek, melyek hosszabb időre költettek le, jelentékeny áldozatokat kívánnak a birtokostól, olyan áldozatokat, hogy közép és kisbirtokostól azokat kívánni nem lehet, eltekintve attól, hogy közép és kisbirtokosok gazdaságukból husz holdat kísérletezési célokra hosszabb időre föl sem ajánlhattak.

— Allatbetegség. Mezőhegyesre a megállapított száj- és körömfajás miatt hasított körmű állatokat és takarmányt vinni nem szabad.

— Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségekről tesz jelentést: Montenau Sándor, Bukarest. — Popp Cornéliu, Bukarest. — Klein Dávid Pécsvárad. — Sebök Mihály, Szeged. — Brüll Jenő, Nagybánya. — Spitzer testvérek, Lajosmizse.

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi május hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Szorosvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Samv. Szoinokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.66
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról sam. r. 9.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig sam. du. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról sztv. este 9.20

Motormenetek

Arad—Szabadságtér és Battonya között.

Battonya felé reggel 8.—	Battonya felől reggel 6.02
Battonya felé d. u. 12.26	Battonya felől d. u. 12.04
Battonya felé este 7.11	Battonya felől d. u. 4.05

Arad p. u. Kisjenő-Erdőhegy és Pankota között.

Kisjenő felé délelőtt 11.25	Pankota felől reggel 5.48
Pankota felé este 7.20	Kisjenő felől délután 2.51

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű és papirkereskedése, Aradon, Andrássy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-p.)

Az izraelita ünnepekre való makzók

és

imakönyvek

a legnagyobb választékban kaphatók.

A tanuló

ifjúság

szives figyelmébe!

Kiváló minőségű iskolai taneszközök, u. m. füzetek, léniák, körzék, rajztömbök, a legjobb gyártmányú radirgummi-fajok, ceruzák, tusfestékek, ecsetek, valódi fumei és péterfalvi rajzpapír stb. minden pontosan a tanintézetek előírása szerint. Magyar készítmények.

Mindenből csak legjobb gyártmányok!

Használt

iskolakönyvek

óriási mennyiségben, kitűnő állapotban kaphatók!

Egyben ajánlom 60,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat

melyben minden újdonság kapható, továbbá

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntáramat,

melyben szintén az összes újdonságok megjelenésük után azonnal kivehetőek.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, könyv- és zenemű kölcsöntára.

Telefon 385. sz.

S z e s z ü z l e t.

— Szeptember 16. —

Mag. jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Belsőitől mosók 12'80—13— korona mmásanként.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 16.

Deli tőzsde. Buzakínalat mérsékelt, vételkedv gyöngö. Lanyha irányzat mellett 33,000 métermáza került forgalomba, 2 $\frac{1}{2}$ fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonaszemek bányadtak, zab 5 fillérrel olcsóbb. Időjárás szép.

Közföld tőzsde. Berlin $\frac{1}{2}$ olcsóbb.

Zárás 12 órakor:

Buza októberre	7.46—7.47
Buza 1904. áprillisa	7.73—7.74
Rozs októberre	6.23—6.24
Rozs 1904. áprillisa	6.53—6.54
Zab októberre	5.40—5.41
Zab 1904. áprillisa	5.72—5.73
Tengeri szeptemberre	6.17—6.19
Tengeri 1904. májusra	5.46—5.47
Repce szeptemberre	—

Zárás 5 órakor:

Buza októberre	7.47—7.48
Buza 1904. áprillisa	7.74—7.75
Rozs októberre	6.23—6.24
Rozs 1904. áprillisa	6.52—6.53
Zab októberre	5.43—5.44
Zab 1904. áprillisa	5.72—5.73
Tengeri szeptemberre	6.18—6.20
Tengeri 1904. májusra	5.45—5.46
Repce szeptemberre	—

NAPIREND.

Szeptember 17. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Lambert. — Protestáns naptár: Lambert. — Görög-keleti naptár (szeptember 4.): Babilaz. — A nap két 5 óra 25 perckor, nyugszik 5 óra 51 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekye-muzeum helyisége melletti előterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton, északon, sok helyütt csapadék, hűvös.

Szeptember 17. Az aradi kereskedők körének választmányi ülése este 9 órakor.

CSARNOK.

Fa, aminek lelke van.

Irtá: Szinéri György. (6)

(Folytatás.)

Még aznap este, a szánkirándulás napján, a dus, a fényes lakoma után Teodora ismét kezébe vette a kedves hegedűjét. Lelkesült hangulatban voltak. Ő is, a herceg is. Egy kellemesen eltöltött nap haszontalan, apró emlékei, a prózai gondoktól mentes légkör szomjassá tette a lelkeket élvezetre, amit egyedül a művészet nyújthat. A herceg különben is egész idő alatt azon fáradt, miként tolmácsolhatná méltóképp hódolatát az isteni művésznő előtt . . . Hogy szereti, imádja bálványozza, azt már a kirándulás alatt, arra alkalmas pillanatokban, elszuttogta . . . Teodora azonban többet akart: azt, hogy a herceg lábához tegye koronáját . . . Jövel, varázshagedű! Egykor megindítottad — igaz, Orpheus kezében, — a követet, sőt magát az Alvilág urát, lássuk meg tudod-e hódítani a legrettentőbb szörnyet, az elítéletet, a rangbeli büszkeséget, hogy az meghódoljon a szerelem istene előtt . . .

Hangolni kezdett. Az udvari karmester a zongorához ülve, már az át is megbillentette . . . Teodora megütközve állott meg a hangolás közben. Mi az? mi baja ennek a hegedűnek? . . . Rekedt . . . próbál flageolettet . . . Nem megy! . . . Rögtön eszébe jutott Mátyás mester . . . kétségbeesve ejtá le kezét a hegedűvel . . .

— Megölt! . . . szuttogta.
— Arca elhalványodott és majdnem sirva fakadt.

— Boszorkányság! . . . Áók . . . Megátkozott . . . Megrontott! . . . S azzal iszonyodva dobtá el az eddig oly kedves hangszert.

A herceg megérté a dolgot és azonnal parancsot adott, hogy hozzák elő az ő saját tízezer lirán vásárolt Stradivari hegedűjét. Remek hangszer volt az is, de Teodorának úgy tetszett, hogy megse közelíti azt, amit Mátyás mester készített. — Játszott, játszott, csillogtatta művészetét, hódított . . . Mind hiába, Teodora érezte, hogy hódítása nem nyugszik szilárd alapon. Tapsoltak, ujjongtak. A herceg följárlotta hegedűjét is; sose lehet az méltóbb kezekben!

Mindhiába! Teodora nem volt magával megelégedve.

Evek teltek el. Teodora bejárta Európát, Amerika kincses városait, diadalt, kincseket gyűjtött. Eközben megkísérelte hangszereit a világ első hangszerkészítői által megigazíttatni. Hátba a hang régi bűbáját visszaszereshetné? Mert érezte, hogy épp az a kis hiányosság az oka annak, hogy ő csupán egyike az elsőnek, de nem legelső. Nem sikerült. A hegedűt szétszedték, újból összerakták, szépen is szólott az, de még sem úgy, ahogyan akkor, amidőn Mátyás mester azt a kezéből kibocsátotta. Azt a timbre-t, azt a hangszínt nem tudták neki visszaadni.

Tehát évek teltek el. Teodóra elfeledte a herceget és férjhez ment egy orosz bojárhoz. Mátyás mester nőtelen maradt. Haja gyérült, arcára pedig valami kesernyés kifejezésült, ami idővel mindinkább élesebben érvényesült. Sőt menyasszonya se ment férjhez. Kérték ugyan, de csak pártában maradt.

(Vége következik.)

800.000

koronát

meghalad az az összeg, mit Arad évente idegen készítésű cipőért osztráknak, csehnek, morvának elfizet

és mit kap

? **==** azért a **==** ?

pénzért?

— Tessék megnézni. —

Ilyen lesz, ha egyszer megázott, a bolti cipő, más szóval a bécsi rongy.

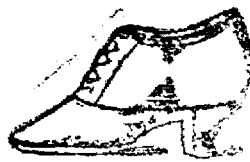
És a magyar cipész tengődik, munka nélkül. Esmélj magyar társadalom! Ha cipőt vásárolsz, gondoldj magyar véreidre, kiknek, mert nincs munkájuk, nincs kenyerek sem.

Ha cipő kell, rendeljen magyar iparosnál!

A magyar cipésznél ilyen cipőt kaphat!

1501

Ha pedig kész cipőt szokott vásárolni, vásároljon az

ARADI CZIPESZEK TERMELŐ SZÖVETKEZETENEL,

Andrássy tér 22. (Hajós gyógyszer-tár mellett.)

Fiók-üzlet: Boros Béni-tér (Dengli-ház.)

PÖSTYÉN:

Késsé iszapfördők. Budapesttől 4 óra

Kőszvény-, gáz-, ischias-, exsudatok-
orvosilag első helyen ajánlva.

Fessék prospektust kérni. Fürdőigazgatóság.

Iszap-fürdők két kúrához Aradon:

Földes Leleken gyógyszer-tárban, Deák Ferenc-utca 11-12.

Ajánlunk ipar és háztartási célokra
restált darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;

bérmentve, házhoz szállítva,

kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszén,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

elsőrendű szagtalan

fűtő kőszén

100 kiló 3 korona 40 fillér;

ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks,)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása
végett fél-napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

EURÓPA

kávéház, Deák Ferenc-utca 26.

Ma szept. 17-én és mindennap

nagy

Variete előadás

a bpesti elsőrendű művészek felléptével.

Rienzi Marietta

I-rendű excentrik.

Kiséri Kiss Nándor

nemzetközi komikus, saját szerzett kupléival.

Csillag Mariska

kitűnő énekesnő.

Bodrogi Rezső

komikus.

Soldos Gizella

operette énekesnő.

Nachwald Emma, Vajda Mari

énekesnők.

Kezdete fél 9 órakor. Szabad bemenet.

Fentartott helyek.

A nagyérd. közönség becses pártfogását kéri

Kiséri Nándor,

művezető.

Tóth Imre,

kávés.

Kitűnő ételek, italokról és pontos kiszolgálásról
gondoskodva van.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy kevésbé használt
4 üléses automobil jutányosan el-
adó. Értekezhetni Ascher Ferencz
és Társa műszerészeknél Arad,
Deák Ferencz utca 39. 1946

Jó forgalmu keszmaizlot,
tekepalyával, kerthelyiséggel, en-
gedélyvel, más vállalat miatt ju-
tányosan eladó. Bővebbet Sarló-
utca 8. szám. 1969

Éz a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más
esetben feleslegessé váló butorokat po-
tom áron eladni, megveszem én azokat,
ugyszintén

uraságoktól levetett ruhákat

a legeslegmagasabb árban.
Kívánatra hához is megyek.

Roth A.

butorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal
szemben). 1471

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

Iskolás deákok részére pontosan
járó órák 5 koronától kezdve
kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerésznél

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és
zálogcédulák 1897

a legmagasabb árban megvétetik
vagy becsereztetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

18621. sz. 1908.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári Szt.-Mihály

országos vásár

f. évi szeptember hó 24-től be-
zárólag szeptember hó 28-ig fog
megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az
országos vásárra — szeptember hó
24-től csütörtökön reggel 5 órá-
tól kezdve — meg van engedve.
Temesvárott, 1908. évi szept-
ember hó 25-én.

A városi főkapitányságtól

BANDL REZSŐ,
főkapitány.

Bánáti ló-, szarvasmarha-, juh-
és sertésvásár. — Gyümölcs, me-
zőgazdasági-, kereskedelmi- és ipar-
vásár. 1979

Kész butor eladás!

Minden háztartásnál legfontosabb
tényező a szép, a jó

BUTOR

És mert a szép és jó butor ol-
csón, csakis a készítőnél szerezh-
hető be: s kérem a n. é. közön-
séget, hogy BUTOR szükséglete
szépe végett hozzám, mint ké-
szítőhöz bizalommal fordulni szí-
veskedjen.

Varga József

asztalos mester. 1928

Arad, Kápolna-utca 6.

Brassay Testvérek

22 év óta fennálló

fűző üzlete

nagy vevőkörrel,

szabad kézből eladó.

Értekezhetni az üzletben. 1980

Egyben tudatjuk a n. é. közön-
séggel, hogy az üzlet azért teljes üzem-
ben van és igen jutányosan számi-
tunk mindent tisztelt vevőinknek,
amiért is kérjük szives megrendelé-
seikkel szerencsésíteni.

Doboza á 10,
16 és 30 fillér,
mindenütt kap-
ható.

Minden kísér-
let után állan-
dóan fogják
használni.

Feltaláló és egyedüli gyáros: 2080

Fritz Schulz jun. Actiengesellschaft, Eger és Leipzig.

TORLESZTÉSES

Pénzkölcsönöket

közvetíték a legelőnyösebb feltételek mellett, földbirtokokra és
városi bérházakra 4-3, 4-5, 5 és 5-5% kamattal

20, 25, 30 és 50 évi visszafizetésre

(amortizációra), féléves részletekben, melyben úgy a kamat,
mint a tőke törlesztése belefoglaltatik.

Elvém a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönség szolid és
gyors kiszolgálása.

**A kölcsönök készpénzben, a záloglevelek
teljes névértékben fizettetnek ki.** Eölezes költségek
nincsenek, díjazásom utólagos. Bővebb felvilágosítással szolgál

HERCZOG SANDOR,

1984

Aradon, Weitzer János-utca 15, ajtó 7.

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatása, többször kitün-
tetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény
Eltüntet rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörössé-
get és mindennemű arcztisztálanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben I doboz I K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra Ikor.

Bevásárlásnál csakis HAJOS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, RozsnyaiMátyás, Tábor Gyula (Gaj) és Voj-
tek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Voj-
tek és Weisz droguista uraknál.

KINTZLER ZOLTAN

Cronometer műrás és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1587

Pontos és szolid kiszolgálás!

Alapított 1893.

Telefon 423.

Fleischer Testvérek

vas és rézbutor gyára

Arad, Deák Ferencz-utca,

Földes-palotával szemben.

Gyártanak legjobb kivitelben

csinos gyermek-ágyakat,

mindenféle

rézbutort,

összecukható vaságyakat. Sodrony-
ágybetétek minden méretben ké-
szítetnek.

Pontos kiszolgálás a legjutányo-
sabb áron. 2005

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Férfiak

ingyen kapnak

olyan új találmányu orvosságot, mely
az elvesztett erőt újra meghozza.
Próbacsomagot s egy száz oldalas köny-
vet postán, jól becsomagolva, ingyen
kapják mindazok, a kik érte irnak.
Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvos-
ság, mely megmentett ezeket, a kik
fiatalkori kihágások folytán nem ba-
jokban, szifiliszben, valamint elveszt-
ett férfierőben szenvednek. Ez okból
elhatározta az intézet, hogy egy in-
gyen csomag orvosságot magyarázó
könyvvel együtt mindenkinek ingyen
küld. Ezzel a házi orvossággal a baj
otthon gyógyítható, s mindazok, a kik
a fiatalkori kihágásokból származó ne-
mi bajokban, szellemi elgyöngülésben,
vagy krónikus bajokban szenvednek,
otthon gyógyíthatják magukat. Ez a
gyógyszer közvetlenül azokra a szer-
vekre hat, a hol a megerősödés szük-
séges csodálatos eredménnyel gyó-
gyítja az évek óta tartó betegségeket.
Óreg, fiatal egyaránt írhat a Staat
Medical Istitutnak az alant jelzett
cízre, a honnan a csomagot rögtön
elküldik. Az intézet leginkább azokat
akarja megmenteni, a kik kezei és
széljából az otthonukat nem hagyhat-
ják el. A próbacsomag megmutatja,
hogy mily könnyen gyógyíthatók eb-
ből a rettenetes bajból otthon. Az in-
tézet kivételt nem tesz. Mindenki ír-
hat érte bárhonnan magyarul, mire
titoktartás mellett postafordultáva egy
ingyen csomag orvosságot kap ma-
gyarázó könyvvel együtt. Irjon még
ma. A csomag oly szépen be van cse-
maggolva, hogy a tartalmát senki sem
fogja megtudni. A levelet így kell
címezni: State Medical Institute 49.
Elektron Building, Fort Wayne, Ind
Amerika. A levelek mindig bérmente-
sítendők. 1437

KÖZPONTI DIVATÁRUHÁZ

DEUTSCH TESTVÉREK

ARAD,

Minorita-palota.

Női és férfi
fehérnemű.

Női ruhakelme
különlegességek.

A mélyen tisztelt közönségnek van szerencsénk szíves tudomására hozni, hogy Aradon, a Szabadság-téren már 13 éva óta fenálló

Divatárunkat

a főt. Minorita-atyák új palotájába

áthelyeztük,

melynek hatalmas helyiségeiben az eddig raktáron volt árukészletünknek a legújabb különlegességekkel való kiegészítése és a legutolsó divat szerinti teljes felújítása folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a legmesszebb menő igényeket is kielégíthessük.

Központi áruházunkat

**f. évi szeptember hó 14-én
nyitottuk meg,**

amikor is újdonságaink eladását megkezdtük.

Kiváló tisztelettel

DEUTSCH TESTVÉREK.

Arad, Minorita-palota.

Női-, leány-
és gyermek
confectió.

Függöny.
Szőnyeg.
Takarók.

Selymek.
Ruhadiszek.

Blousok.
Juponok.